

Kommunernas
socialtjänst k.f.

SERVICENIVÅ UTKOMSTSTÖD

1.1.2024

Dokumentansvarig Områdeschefen för vuxensocialarbete	Antaget av och datum Förbundsstyrelsen 9.11.2020/§ 203	Datum för ikraftträdelse 1.1.2024
Dokumentnamn och diarienummer Servicenivå utkomststödet	Reviderad (datum och av vem) Förbundsstyrelsen 13.12.2022/§ 218 Förbundsstyrelsen 18.12.2023/§ 197	Giltighetstid Tillsvidare, nivåer som fastställs enligt lag uppdateras i dokumentet på tjänstens vägnar.

Innehållsförteckning

1. Allmänt om servicenivån och utkomststödet	1
1.1. Syftet med servicenivån	1
1.2. Lagrum	1
2. Utkomststöd	1
2.1. Syftet med utkomststöd	1
2.2. Rätt till utkomststöd	1
2.3 Fastställande av utkomststöd	2
2.4 Grunddelens belopp.....	2
2.4.1. Grunddelens fördelning i procent	2
2.4.2. Grunddelen påverkas av vistelse utomlands	3
3. Riktlinjer för specifika grupper för vilka grundläggande utkomststöd kan beviljas	3
4. Inkomster och tillgångar	6
4.1. Inkomster som beaktas	6
4.2. Inkomster som inte beaktas	6
4.3. Tillgångar som inte beaktas	9
5. Utgifter.....	9
5.1. Maximala belopp för boendekostnader	9
5.1.1. Skäliga kostnader för kompisboende	10
5.1.2. Vuxen person som bor hos sina föräldrar	10
5.2. Utgifter som beaktas för boende.....	11
5.2.1. Utgifter som beaktas för olika former av boende	11
5.2.2. Utgifter som inte beaktas för boende	12
5.2.3. Vattenavgift	12
5.2.4 Skälig bastuavgift	12
5.2.5. Normal förbrukning av hushållsel och för eluppvärmning	12
5.2.6. Olje- och veduppvärmning	13
5.3. Riktlinjer för hälso- och sjukvårdsutgifter som inte omfattas av grunddelen	13
5.4. Riktlinjer för övriga utgifter inom det grundläggande utkomststödet	16
5.4.1. Utgifter som inte beaktas	16
5.4.2. Övriga utgifter	16
6. Kompletterande utkomststöd	20
6.1. Riktlinjer för andra boendeutgifter än de som ingår i grundutgifterna	20
6.2. Riktlinjer för utgifter på grund av särskilda behov eller förhållanden	21
7. Förebyggande utkomststöd	27
7.1 Riktlinjer för förebyggande utkomststöd.....	27

1. ALLMÄNT OM SERVICENIVÅN OCH UTKOMSTSTÖDET

1.1. Syftet med servicenivån

Servicenivån fastställer riktlinjer vid handläggning av utkomststödet inom Kommunernas socialtjänst k.f. (nedan KST). Riktlinjerna får inte begränsa tjänsteinnehavarnas möjlighet att tillämpa prövning vid beslut om en familjs eller individs rätt till utkomststöd, och får inte heller i övrigt stå i strid med lagstiftningen. Bedömningen av en familjs situation som helhet ankommer på en socialhandledare eller socialarbetare.

Riktlinjerna har upprättats i överensstämmelse med lag om utkomststöd och utgående från rekommendationerna i social- och hälsovårdsministeriets handbok för tillämpning av lagen om utkomststöd 2013:5.

I enlighet med delegeringsordningen beslutar områdeschefen om antagande av anvisningar, rutiner och handböcker inom sitt ansvarsområde i enlighet med av stämman och förbundsstyrelsen antagna styrdokument. Anvisningar för utkomststödet upprättas därmed i separat dokument.

1.2. Lagrum

Lagen om utkomststöd (FFS 1412/1997) tillämpas på Åland i den lydelse lagen hade i riket den 31 december 2022, med de avvikelser som anges i Landskapslag (1998:66) om tillämpning i landskapet Åland av lagen om utkomststöd.

2. UTKOMSTSTÖD

2.1. Syftet med utkomststöd

Utkomststödet är ett ekonomiskt stöd inom socialvården som beviljas i sista hand och syftet med det är att trygga en persons och familjs utkomst och främja möjligheterna att klara sig på egen hand. Med hjälp av utkomststödet tryggas minst den oundgängliga utkomst som en person och familj behöver för ett människovärdigt liv.

Syftet med förebyggande utkomststöd är att främja en persons och familjs sociala trygghet och förmåga att klara sig på egen hand samt att förebygga utslagning och långvarigt beroende av utkomststöd.

2.2. Rätt till utkomststöd

Rätt till utkomststöd har var och en som är i behov av stöd och inte kan få sin utkomst genom förvärvsarbete, verksamhet som företagare, med hjälp av andra förmåner som tryggar

utkomsten, genom andra inkomster eller tillgångar, genom omvårdnad från en sådan persons sida som är försörjningspliktig gentemot honom eller på något annat sätt.

Var och en är skyldig att enligt bästa förmåga dra försorg om sig själv och sitt eget uppehälle samt i den omfattning som bestäms i äktenskapslagen (234/1929), lagen om underhåll för barn (704/1975) och i annan lag om sin makes samt sina minderåriga barns och adoptivbarns uppehälle.

2.3 Fastställande av utkomststöd

Utkomststödet belopp är skillnaden mellan de utgifter och de disponibla inkomster och tillgångar som fastställs enligt utkomststödslagen. Inkomsterna och tillgångarna beaktas först när det grundläggande utkomststödet enligt 7 § beviljas.

Om rätt till grundläggande utkomststöd inte enligt normberäkningen uppkommer för den sökande kan personen eller familjen, beroende på situationen, ha rätt till kompletterande eller förebyggande utkomststöd.

2.4 Grunddelens belopp

Landskapsregeringen fastställer grunddelens belopp årligen på basis av föregående års belopp och förändringar i konsumentprisindex för Åland, vilken motsvarar de varor och tjänster som täcks med grunddelen. De indexjusterade beloppen tillämpas från och med februari månad och fastställs av landskapsregeringen före utgången av januari månad.

Utkomststödet grunddel år 2023, euro per månad:

- 572,06 euro för ensamboende och ensamförsörjare,
- 486,25 euro för andra personer som fyllt 17 år,
- 417,59 euro för en person som fyllt 17 år och som bor hos ena eller båda föräldrarna,
- 400,44 euro för barn i åldern 10–16 år och
- 377,56 euro för barn under 10 år

2.4.1. Grunddelens fördelning i procent

Utgiftspost	% av grunddelen, Åland
Utgifter för kost	54
Kläder och skodon	9
Information (tidning, telefon)	14
Smärre hälso- och sjukvårdsutgifter	3
Övriga utgifter för det dagliga uppehållet	20
Sammanlagt	100

Källa: Ålands landskapsregering, Framställning nr 31/2010–2011

2.4.2. Grunddelen påverkas av vistelse utomlands

Grundläggande utkomststöd kan på ansökan beviljas en person eller familj som vistas i Finland. Om den som söker utkomststöd vistas delvis i Finland och delvis utomlands begränsas rätten till utkomststöd till de kostnader som har uppkommit under vistelsen i Finland. Vistelsens längd inverkar på den sökandes utkomststöd på följande sätt:

- Om den sökande tillfälligt befinner sig utomlands högst 7 dagar i månaden beaktas full grunddel för hela månaden. En kort och tillfällig vistelse utomlands har ingen betydelse för det grundläggande utkomststödet.
- Om den sökande under en månad vistas utomlands över 7 dagar ska man i socialvårdssystemet anteckna tiden för utomlandsvistelsen och beakta grunddelen endast för de dagar den sökande vistas i Finland. Till övriga delar handläggs det grundläggande utkomststödet normalt.
- Om den sökande vistas utomlands hela månaden beaktas grunddelen inte alls, men faktiska boendekostnader (hyra, vatten och el) kan godkännas för 3 månader.

För kostnader som uppkommit utomlands beviljas inte grundläggande utkomststöd.

3. RIKTLINJER FÖR SPECIFIKA GRUPPER FÖR VILKA GRUNDLÄGGANDE UTKOMSTSTÖD KAN BEVILJAS

Företagare

Utgångspunkten är att en företagare ska klara sig på inkomsterna av företagsverksamheten, andra inkomster eller med en primär förmån som till exempel en arbetslöshetsförmån för företagare som har verksamheten som bisyssla.

En företagare som inte kan försörja sig på företagsverksamheten kan beviljas utkomststöd tillfälligt under 3–6 månader tills företagsverksamheten kan ge tillräcklig försörjning, medan företagaren ansöker om andra primära förmåner eller medan företagaren avvecklar företaget. Efter detta förutsätts att företagaren får en skälig försörjning genom sin företagsverksamhet eller börjar söka arbete och stå till arbetsmarknadens förfogande. Om företagaren fortsätter med sin olönsamma företagsverksamhet och ansöker om utkomststöd kan företagarens grunddel sänkas, eftersom företagaren har försummat sin plikt att försörja sig själv genom att fortsätta med sin olönsamma företagsverksamhet.

Studerande

För studeranden är det primära ekonomiska stödet studiestöd, som består av studiepenning, vuxenstudiepenning, försörjartillägg, bostadsstöd och studielån. Också minderåriga kan få studiestöd. Utkomststödet är inte avsett för långvarig finansiering av studier, men en studerande kan ha rätt till utkomststöd om de primära förmånerna inte räcker till för att trygga försörjningen.

Privat utbildning, till vilken det inte går att få studiestöd eller andra primära förmåner ges i regel inget stöd. Utbildningens avgifter är inte utgifter som godkänns inom utkomststödet, ifall det inte föreligger särskilda orsaker till detta. Den sökande hänvisas till att söka sig till en utbildning som omfattas av studiestöd eller till att finansiera sina studier på annat sätt än genom utkomststöd.

För en studerande som bor i sina föräldrars ägarbostad beaktas endast bolagsvederlag, inte en eventuell marknadshyra.

Studieutgifter som kan beaktas som kompletterande utkomststöd enligt prövning och billigaste alternativ, om dessa inte ordnas från skolan, är:

- nödvändiga läroböcker till gymnasiet och för studeranden som utför yrkesstudier, i första hand begagnade böcker
- nödvändigt studiematerial (t.ex. kock- eller serveringskläder, kalkylator, verktygslåda, saxar)
- arbetsskor, högst 70 €
- skyddsskor, högst 110 €
- studentexamensavgiften (grundavgift och provspecifik avgift)
- under gymnasiestudier nödvändig dator, högst 350 €
- nödvändiga licenser
- kläder och mössa för studentexamen eller examen från yrkesinriktad utbildning kan kompletterande utkomststöd beviljas, högst 100 € och för festservering i anslutning till ovanstående examen, högst 100 €. Enbart åt en familj/ung person som regelbundet har fått utkomststöd.

En redogörelse/intyg från läroinrättningen bör uppvisas för nödvändiga läroböcker, nödvändigt studiematerial och andra inköp.

Boendeutgifter för fångar

Boendeutgifterna för en fånge som inte har familj kan beaktas som utgift under ett kort fängelsestraff. Som ett kort fängelsestraff betraktas i regel

högst sex (6) månader. Enligt övervägande från fall till fall kan handläggaren på särskilda grunder avvika från detta med några månader. Om längden på fängelsevistelsen är känd genast när straffet börjar och fängelsevistelsen varar över sex månader, beaktas boendeutgifterna i normberäkningen för den tid som behövs för att säga upp och tömma bostaden, i allmänhet 1–2 månader.

Lagring av bohag bör i första hand ordnas på egen hand, utgifter för lagring av bohag kan endast beaktas under kortare fängelsestraff. Se avsnitt Lagring av bohag.

För resekostnader som uppstår pga. fångens lovliga vistelser utanför inrättningen beviljas inget utkomststöd. Barnfamiljer kan stödas med de kostnader som uppstår för nödvändiga träffar.

Om en fånge har familj och den övriga familjen ansöker om utkomststöd, räknas fången i samband med utkomststödet inte till samma familj som de övriga familjemedlemmarna. Separata utkomststödsbeslut fattas för fången och för den övriga familjen. Då handläggaren bedömer vad som är skäliga boendeutgifter räknas en fånge som avtjänar ett fängelsestraff med i antalet familjemedlemmar i sex (6) månaders tid räknat från det ovillkorliga fängelsestraffets början. Enligt övervägande från fall till fall kan man på särskilda grunder avvika från detta med några månader. När det gäller domar som är längre än sex månader görs en skälighetsbedömning av boendeutgifterna efter sex månader.

När fången frigges kan boendeutgifterna i regel beaktas från början av frigivningsmånaden. Boendekostnaderna kan beaktas för högst en (1) månad före frigivningen, om det av en utredning från fångvårdsmyndigheterna framgår att övervakad frihet på prov förutsätter att fången har fått en bostad eller om fången är på väg att frigges och det är svårt att få en bostad. På samma grund kan betalningsförbindelse för hyresgaranti beviljas, om boendekostnaderna ligger på skälig nivå. Ett beslut om grundläggande utkomststöd kan fattas för fången redan under fängelsevistelsen, förutsatt att tidpunkten för frigivningen är klarlagd. Övriga kostnader och grunddelen beaktas från frigivningsdagen.

Institutionsvård

Med institutionsvård eller motsvarande vård avses verksamhet som innefattar uppehälle, vård och omvårdnad. Vården ordnas på vårdavdelningen på ett sjukhus eller vid en motsvarande inrättning inom

socialvården, såsom institutionsvård inom äldreomsorgen, en institution för specialomsorg för utvecklingsstörda eller en inrättning för missbrukarvård.

Kortvarig institutionsvård

En persons kortvariga institutionsvård som varar minst 14 dygn inverkar på grunddelen så att grunddelens norm för mat (54 procent av grunddelen) räknas bort för antalet vård dagar.

Kortvarig vård (under tre månader) som dagpatient beaktas i normberäkningen utan att grunddelen sänks.

Långvarig institutionsvård

För en person i långvarig institutionsvård beaktas som inkomst det belopp som i beslutet om klientavgifter har reserverats för den sökandes personliga bruk (se Landskapslag (2022:91) om klientavgifter inom socialvården), men kan vara större beroende på personens inkomster. Som grunddel beaktas det belopp som motsvarar det minimibelopp som enligt LL om klientavgifter inom socialvården ska stå till en persons förfogande.

Boendeutgifterna kan beaktas tills boendet har sålts, hyrts ut eller sagts upp, dock i regel i högst sex (6) månader om det inte finns särskilda skäl att beakta boendeutgifterna längre. Tiden räknas från det att institutionsvården börjar. Om handläggaren har beaktat boendeutgifter i beslutet om klientavgift beaktas de inte separat som en utgift i samband med utkomststödet.

4. INKOMSTER OCH TILLGÅNGAR

4.1. Inkomster som beaktas

11 § i utkomststödslagen fastställer vilka inkomster som ska beaktas i normberäkningen. Med inkomster avses i princip en enskild persons eller familjs alla disponibla inkomster oberoende av inkomstkällan. I detta avseende har det därför ingen betydelse om inkomsterna är skattepliktiga eller skattefria. Inkomster som ska beaktas är till exempel inkomster av lönearbete, företagsverksamhet och förmögenhet samt bidrag från privata och offentliga källor.

4.2. Inkomster som inte beaktas

Undantag från de inkomster som ska beaktas anges i 11 § 2 mom. i utkomststödslagen.

Barnbidrag och ensamförsörjartillägg

På Åland beaktas endast 80 % av barnbidragsbeloppet. Ensamförsörjartillägget beaktas inte som inkomst.

Ringa understöd

Med ringa understöd avses för ensamstående högst 50 euro/månad och för familjer högst 100 euro/månad. Om det sammanlagda beloppet av understöden under en månad överstiger 50 respektive 100 euro beaktas endast den överstigande delen som inkomst.

Övriga understöd

I regel lämnas också följande inkomster obeaktade:

- skatteåterbäring, understöd, skadestånd och ersättningar som grundar sig på brott och som är att betrakta som små, dvs. sammanlagt 50 euro för ensamstående och 100 euro för familjer.
- olika understöd som beviljas av allmännyttiga stiftelser eller föreningar och som beviljats på grund av den sökandes svåra ekonomiska situation. Understödet beviljas i form av pengar eller presentkort.
- inkomst via diakonin, som beviljats på grund av den sökandes svåra ekonomiska situation.
- ekonomiska understöd som beviljats av barnskyddet eller inom barnskyddets eftervård.

Arbetsresor

Förvärvsinkomster beaktas inte till den del de motsvarar utgifter för arbetsresor och övriga av arbetet förorsakade utgifter. I praktiken görs detta genom att nettobeloppet av hela löneinkomsten beaktas som inkomst och kostnaderna för arbetsresor beaktas som utgift för de månader då sökanden har förvärvsinkomster. Resorna beaktas enligt det förmånligaste färdmedlet. Om sökanden av grundad anledning, t.ex. på grund av arbetsuppgifterna eller avsaknaden av trafikförbindelser måste använda egen bil, beaktas som kostnader för användning av egen bil för arbetsresor 0,20 euro per kilometer.

Kostnaderna för arbetsresor avdras från den förvärvsinkomst som betalas den månad kostnaderna uppkommit. Om inga förvärvsinkomster betalas den månad då kostnaderna för arbetsresor uppkommit kan kostnaderna inte avdras.

Kostnader för arbetsresor som är godtagbara i samband med det grundläggande utkomststödet kan inte vara större än de förvärvsinkomster

som ska beaktas för samma arbete under förmånsperioden i fråga. De beaktas enligt det förmånligaste färdmedlet, såvida den sökande inte kan framföra någon grundad anledning till att kostnaderna är större.

Grundade anledningar är till exempel:

- arbetsuppgifter
- avsaknad av trafikförbindelser eller särskilt besvärliga trafikförbindelser
- sjukdom eller funktionsnedsättning som förutsätter användning av egen bil.

Kostnaderna för arbetsresor med egen bil beaktas i samband med utkomststödet enligt de faktiska bränslekostnaderna, men dessa kan vara högst 0,20 euro per km. Den sökande ska lämna in en tillförlitlig utredning över användning av egen bil. En sådan utredning kan vara exempelvis arbetsavtal, arbetsskiftsförteckningar och kvitton över bränsleköp. Rimliga faktiska kostnader för arbetsresor kan avdras högst till nettobeloppet av den förvärvsinkomst från vilket förvärvsinkomstavrdraget först har gjorts. Den sökande uppmanas att utreda avdraget av kostnader för arbetsresor i beskattningen för att det riktiga beloppet av förskottsinnehållning ska kunna utredas.

Fackavgifter, arbetskläder, arbetsredskap

Utöver kostnaderna för arbetsresor betraktas också medlemsavgift till en fackförening och skäliga kostnader för arbetskläder och arbetsredskap som utgifter orsakade av arbetet och som därmed ska dras av från den inkomst som beaktas. Skäligheten bedöms i förhållande till den sökandes lön. Avdragen kan inte vara större än den inkomst som beaktas för den sökande.

Minderåriga barns sommar- och veckoslutslöner

Barnens sommar- och veckoslutslöner i huvudsak är sådana tillfälliga eller ringa regelbundna förvärvsinkomster som ska lämnas obeaktade. Förvärvsinkomster av sommarjobb eller annat kortvarigt jobb beaktas inte om arbetet varar kortare tid än 3 månader. Vid beaktande av inkomsterna för personer under 18 år tillämpas helhetsbedömning och bedömningen ska vara skälig.

Barn är inte skyldiga att försörja sina föräldrar eller syskon. Om en minderårig person har andra än ringa inkomster beaktas därför bara den andel av inkomsten som anses täcka de utgifter för den minderåriga som ska beaktas i samband med utkomststödet. Som ett barns utgifter beaktas de utgifter som täcks med grunddelen samt övriga grundutgifter.

4.3. Tillgångar som inte beaktas

Enligt motiveringen till regeringens proposition som nämns ovan är det inte ändamålsenligt att beakta och eventuellt kräva realisering av sådan egendom som behövs för att trygga personens eller familjens utkomst eftersom avsikten samtidigt ändå är att främja en persons och familjs möjligheter att klara sig på egen hand. Typiska exempel på sådan egendom är den stadigvarande bostaden, bohag samt arbetsredskap och annan utrustning som används i förvärvsverksamheten.

Besparingar

Klienter i långvarigt behov av utkomststöd kan ha besparingar upp till 500 euro som inte beaktas som inkomst i utkomststödet. Syftet med detta är att möjliggöra även för långvariga utkomststöds klienter att själva spara ihop till mindre anskaffningar t.ex. till hushållet eller för andra oförutsedda utgifter.

5. UTGIFTER

5.1. Maximala belopp för boendekostnader

Följande maximala belopp för boendekostnader grundar sig på en kostnadsnivå som anses skälig för boende inom landskapet.

1 person	2 personer	3 personer	4 personer	5 personer	6 personer	+ per ytterligare person
550 euro	650 euro	750 euro	850 euro	950 euro	1050 euro	100 euro per person/månad

Om sökanden anses ha för höga boendekostnader bör denne få en övergångstid på minst tre (3) månader för att skaffa ny bostad. Detta innebär att boendekostnaderna beaktas till fullo under de tre första månaderna efter inkommen ansökan, därefter enligt ovanstående belopp. Övergångstiden tillämpas inte på sökande som erhållit information om de maximala beloppen för boendekostnader innan ingående av hyresavtal eller som redan tidigare i fråga om samma bostadsbehov fått en tidsfrist för skaffande av en förmånligare bostad.

Boendeutgifterna kan trots en överskridning godkännas i sin helhet utifrån en individuell bedömning till exempel om boendekostnaderna obetydligt överskrider de maximala beloppen, med ca 5 %. Skälighetsprövningen får inte leda till att den sökande blir utan bostad eller tvingas flytta till en bostad som inte uppfyller kraven på en allmänt godtagbar boendestandard eller inte tillgodoser personens eller familjens särskilda behov. Särskilda behov som här ska beaktas kan vara till exempel barnens skolgång, särskilt vårdbehov, behov

av utrymme som orsakas av hjälpmedel som en person med funktionsnedsättning behöver eller behov av utrymme som orsakas av den umgängesrätt som innehas av den förälder som de inte bor hos. Särskilda behov som beaktas kan också gälla en person som till följd av sin livssituation tidigare haft särskilda svårigheter att ordna bostad och som av denna anledning annars riskerar hemlöshet.

5.1.1. Skäliga kostnader för kompisboende

Som utgångspunkt för bedömningen av om boendeutgifterna är skäliga kan man använda det maximala beloppet för boendekostnader för det faktiska antalet personer som bor i bostaden plus en extra person. Detta på grund av att varje hyresgäst behöver ett eget rum och situationen således är annorlunda än för en familj, där familjemedlemmar kan ha gemensamma sovrum. Om det exempelvis bor fyra personer i kompisbostaden så använder man det maximala beloppet för fem personer. Skälig boendekostnad för en person fås genom att man dividerar det maximala beloppet för fem personer med fyra.

- Om boendeutgifterna för en sökande som bor i kompisbostad överstiger det maximala beloppet för boendekostnader som räknats ut för hen, ska handläggaren bedöma om det är skäligt att ge den sökande en uppmaning att flytta och att inleda en process för skäligare utgifter.
- Om den sökandes utgifter för kompisbostaden är lägre än det maximala beloppet för boendekostnader för en persons hushåll och de totala kostnaderna för bostaden kan anses skäliga, kan boendeutgifterna godkännas i sin helhet utan att man uppmanar den sökande att flytta.
- Om den sökandes utgifter för kompisbostaden överstiger det maximala beloppet för boendekostnader för en persons hushåll och de totala kostnaderna för bostaden överstiger den allmänna prisnivån, ska man ge den sökande en tidsfrist för att söka en förmånligare bostad och sänka det hyresbelopp som beaktas så att det motsvarar det maximala beloppet för boendekostnader för en person som bor i kompisbostad.

5.1.2. Vuxen person som bor hos sina föräldrar

Om den sökande har fyllt 18 år och bor hos sina föräldrar, upprättas en separat normberäkning för personen. Huvudregeln är att man för en vuxen sökande beaktar hens andel av familjens boendeutgifter.

Om den sökande har ingått ett hyresavtal med föräldern eller föräldrarna beaktas en skälig andel av hyran som utgift. Om något hyresavtal inte har ingåtts, beaktar man för den sökande en andel av boendeutgifterna som bestäms enligt antalet personer som bor i bostaden. Som inkomst beaktas den sökandes andel av det allmänna bostadsbidraget.

Om den sökande saknar inkomst kan det göras undantag från ovan nämnda huvudregel. Då beaktas boendeutgifterna i sin helhet som utgift för föräldrarna och bostadsbidraget som deras inkomst.

5.2. Utgifter som beaktas för boende

5.2.1. Utgifter som beaktas för olika former av boende

	Inom maximibelopp	Utöver maximibeloppet
Hyreslägenhet	Hyra, separata vattenavgifter, separata uppvärmningskostnader och avfallsavgifter, bastuavgift.	Hushållsel och hemförsäkring
Ägarbostad (aktielägenhet)	Skötselvederlag, extra vederlag och arrendevederlag, den andel av kapital- och finansieringsvederlaget som används för att täcka ränteutgifter för bolagslån, separata vattenavgifter och uppvärmningskostnader, räntor på personliga bostadslån, bastuavgift. Sökanden ska lämna in en specifikation över vederlagets olika delar.	Hushållsel och hemförsäkring
Ägarbostad (egnahemshus)	Vatten- och avloppsutgifter, uppvärmningskostnader, personliga räntor på bostadslån för egen bostad eller för ombyggnad av bostad och nödvändiga fastighetsspecifika utgifter (tömning av slamavskiljare, avfallsavgifter, plogningsavgift, sotningsavgift, brandförsäkring, fastighetsskatt samt tomtarrende). Sökanden ska i första hand söka om befrielse från fastighetsskatten.	Hushållsel och hemförsäkring.
Hyresbostad (egnahemshus)	Hyra och utgifter som nämns i hyresavtalet, t.ex. vattenavgift och uppvärmningskostnader, bastuavgift.	Hushållsel och hemförsäkring

5.2.2. Utgifter som inte beaktas för boende

Grundläggande utkomststöd beviljas inte för boende i husvagn, tält, på hotell, pensionat, natthärbärge eller i någon annan inkvarteringsrörelse.

I samband med utkomststöd beaktas inte heller följande utgifter:

- tvättstugeavgift som omfattas av grunddelen
- avgift för bilplats, såvida inte bilplats behövs av hälsoskäl. Behovet av bilplats kan bevisas till exempel med ett parkeringstillstånd för personer med funktionsnedsättning.
- hyra för källarförråd eller motsvarande utrymmen.
- utgifter som grundar sig på ett inkvarteringsavtal.
- vissa utgifter för egnahemshus, t.ex. för gräsklippning, snöröjning på gården, trädgårdsskötsel, kostnader i anslutning till renovering, reparationer, nybyggande eller investeringar som hänför sig till boendet, t.ex. anskaffning av värmepanna eller oljetank, anläggande av vattenledningsrör, anläggande av väg, reparation av ovannämnda.
- bredbandsavgift (om avgift för bredband ingår i hyran men beloppet av avgiften inte har specificerats exempelvis i hyresavtalet, kan hyran godkännas i sin helhet).
- sådana utgifter som betalas av någon som inte hör till den sökandes familj enligt familjdefinitionen i lagen om utkomststöd, (t.ex. en förälder, arbetsgivare eller ett företag).

5.2.3. Vattenavgift

För hyresbostäder kan en separat fakturerad vattenavgift beaktas om max 24 €/person.

5.2.4 Skälig bastuavgift

Om bastuavgiften är högre än 10 euro i månaden beaktas 10 euro av den utgift som klienten uppger.

5.2.5. Normal förbrukning av hushållsel och för eluppvärmning

Om kostnaderna för eluppvärmning inte kan utredas särskilt, kan skälighetsprövning tillämpas för att bedöma för hur stor andel av uppvärmningskostnaderna uppvärmningen står för. Vid behov kan de uppvärmningskostnader tillämpas som godtagits i ett eventuellt beslut om bostadsbidrag eller alternativt uppvärmningskostnader enligt statsrådets förordning.

Vad som är normal förbrukning av el varierar på grund av flera olika faktorer. I bedömningen behöver bland annat beaktas typ av boende, fastighetens ålder och skick, uppvärmningssätt, innetemperatur, antal personer som bor i huset och den boendes vanor. Riktgivande är dock:

- hus utan elvärme 4.000-6.000 kWh/år
- hus med jordvärmepump 10.000-15.000 kWh/år
- hus med direktverkande el 20.000-30.000 kWh/år
- hushållsel utan varmvatten cirka 4.000-6.000 kWh/år.

Elförbrukningen varierar under året på grund av temperaturväxlingarna.

5.2.6. Olje- och veduppvärmning

Som uppvärmningskostnader beaktas även till exempel kostnader för olje- och veduppvärmning. Bostaden kan ha flera olika uppvärmningsformer. Klienten ska utreda möjligheten att betala stora värmefakturor i flera rater. Den rekommenderade mängd olja som kan beställas per gång är 1000 liter och för ved högst 10 m³.

5.3. Riktlinjer för hälso- och sjukvårdsutgifter som inte omfattas av grunddelen

I första hand ska offentlig hälso- och sjukvård anlitas. Utgifter för privat hälsovård beaktas endast i undantagsfall och enligt särskild prövning.

Privat sjukvård

Då remiss kan uppvisas från Ålands hälso- och sjukvård beaktas utgiften i normen. KST söker sedan tillbaka ersättning från FPA. Ifall klienten redan betalat och sökt tillbaka beaktas i normen den del som FPA inte ersatt. Exempel på situationer där privat sjukvård kan ersättas mot uppvisande av remiss är till exempel vid behov av specialistvård som inte har stått till buds inom den offentliga hälso- och sjukvården eller då behovet av vård varit brådskande och det inte gått att få denna vård via den offentliga hälso- och sjukvården. Även självriskandelen för resor beaktas.

Receptbelagda mediciner

För receptbelagda mediciner som ordinerats av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvården och som är nödvändiga för behandling av sjukdom eller andra medicinska behov, beaktas självriskandelarna enligt recepten och apotekens kvitton. Läkemedlet ersätts enligt billigaste alternativet mot inlämnande av kvitto eller mot betalningsförbindelse. Undantag är de fall där läkare förbjudit utbyte av läkemedel. Sökande som själv väljer att inte byta ut läkemedlet till det billigaste alternativet betalar själv mellanskillnaden mellan det billigaste läkemedlet och självrisk för det

läkemedel som klienten köpt. Utgifter för inköp av receptfria läkemedel, plåster, kosmetik, naturpreparat, tandkrämer och munvatten ingår i utkomststödet grunddel.

- Receptbelagda preventivmedel ersätts enligt billigaste kostnad.
- Vitaminer ingår i grunddelen. Ersätts vid ordination av läkare.
- Potensmedel ersätts inte om det inte är fråga om tydlig ordination av läkare. Klienten skall inlämna tillräcklig utredning om läkemedlets nödvändighet för patientens vård.
- Läkemedel för rökavvänjning samt bantningsmedel ersätts i regel inte. Vid läkarordination för nämnda kostnader görs en individuell bedömning.
- De kostnader som orsakas för behandlingen av assisterad befruktning, samt därtill hörande läkemedelsutgifter, omfattas av utkomststödet tilläggsdel då behandlingen ges såsom offentlig hälso- och sjukvårdsservice på sjukhus. (HFD 2001:247).

Via en betalningsförbindelse kan sökanden vid ett och samma tillfälle hämta ut så mycket ersättningsgilla eller icke ersättningsgilla läkemedel som motsvarar högst tre (3) månaders behandling, om det inte angetts någon särskild begränsning i betalningsförbindelsen.

Klientens primära förmåner (rättigheter till läkemedelsersättningar samt läkemedelsersättningar) ska avgöras före klientens utkomststödsärende eller utredas senast i samband med handläggningen av ansökan om utkomststöd.

Patientavgifter

I regel beaktas patientavgifterna i den offentliga hälsovården såsom besöksavgifter vid hälsovårdscentralen, poliklinikavgifter, bäddavdelningsavgifter och avgifter för telefontid, receptförnyelse, intyg och kopior. Då det gäller inkomstrelaterade hälsovårdsavgifter, långvarig anstaltsvård och fortgående hemsjukvård, är sökande om avgiftssänkning eller befrielse från avgifterna primärt i förhållande till utkomststödet. Avgiftssänkningen inom hemservicen är primär i förhållande till utkomststödet.

Från sjukhusvistelser minskas måltidsandelen från grunddelen för den tid som överstiger tio (10) dygn. Från sjukhusräkningar beaktas inte telefon- och andra dylika utgifter som ingår i grunddelen. Räkningarna beaktas som utgifter enligt förfallodag. Kostnader för uteblivet besök ersätts inte.

Tillfällig hemsjukvård eller hembesök

Avgifter för tillfällig hemsjukvård eller för hembesök som görs av annan personal inom hälso- och sjukvården beaktas. Nedsänkning eller befrielse av avgift ska sökas så fort som möjligt.

Psykoterapi

Självriskandel för sådan psykoterapi som ersätts som FPA-rehabilitering beaktas. Den sökande ska lämna in FPA:s beslut över beviljad psykoterapi.

Tandvård

Klienter som genom beslut om utkomststöd kan påvisa ett långvarigt behov av utkomststöd omfattas från och med 1.1.2024 de prioriterade patientgrupperna inom den offentliga tandvården.

Fakturor för offentlig tandvård beaktas inom normberäkningen. Klienten ska i första hand utreda möjlighet till nedsättning eller efterskänkning av patientavgifterna enligt 10 § i Landskapslag (2007:23) om grunderna för avgifter till Ålands hälso- och sjukvård.

Glasögon

Vid nödvändigt behov beviljas betalningsförbindelse för synundersökning och eventuella glasögon, dock högst en gång per tre (3) år. En betalningsförbindelse kan inkludera enkelslipade, dubbelslipade och progressiva glasögon (bågar, linser, synundersökning och behövliga arbeten), enbart glasögonlinser eller enbart bågar.

Glasögonen ersätts enligt billigaste alternativet. För synundersökning beaktas högst 35 euro. Specialbehandling (såsom till exempel fotokromatiska glas, hårdhetsbehandling, antireflexbehandling och liknande) betalar den sökande själv för. Bågar ersätts med maximalt 100 euro.

Kontaktlinser

För kontaktlinser beviljas utkomststöd under förutsättning att användningen är befogad av särskilda hälsoskäl och läkarintyg kan uppvisas, eller att användningen är befogad på grund av krav i arbetet och intyg från arbetsgivaren kan uppvisas. Utgifter för linsvätskor ingår i grunddelen.

5.4. Riktlinjer för övriga utgifter inom det grundläggande utkomststödet

5.4.1. Utgifter som inte beaktas

Utgifter som sökanden får ersättning för genom något annat system eller genom någon annan förmån beaktas inte som utgifter enligt 8 § utkomststödslagen. Som exempel på sådana situationer kan betraktas bland annat erhållande av handikappbidrag och vårdbidrag för pensionstagare i enlighet med lagen om handikappförmåner. För sökande som erhåller handikappförmåner ska utredas mer ingående vilken utgift eller del av utgift som omfattas av specialstödet i fråga och vilken utgift eller del av utgift som ska beaktas inom utkomststödet.

Underhållsbidrag ska beaktas som inkomst för förmånstagaren till det belopp som de facto har erhållits. Detsamma gäller underhållsstöd. HFD har konstaterat att underhållsbidrag inte är en sådan utgift som berättigar till utkomststöd (HFD 2000:2076). Om underhållsbidraget är för högt i förhållande till betalarens betalningsförmåga ska klienten uppmanas att inleda en procedur för sänkning av underhållsbidraget.

5.4.2. Övriga utgifter

Barnomsorg och förmiddags- och eftermiddagsverksamhet

Avgifterna beaktas i normberäkningen. I första hand ska dock sökanden ansöka om nedsättning eller efterskänkning av avgift.

Umgänge med barn

För att trygga rätten för ett barn under 18 år att träffa sina föräldrar kan kostnader för umgänge med barn beaktas. En förutsättning är att det finns ett umgängesavtal eller domstolsbeslut.

- Den andel av grunddelen som är avsedd för matutgifterna för barnet, det vill säga matpenningen.
- Utkomststöd kan beviljas för resekostnader enligt billigaste färdmedlet för umgänget.

Som utgift beaktas enbart faktiska kostnader. Klienten måste ansöka om utkomststöd för kostnaderna för umgänget för att dessa ska kunna beaktas i normberäkningen. För den månad som ansökan gäller beaktar man efter prövning i det enskilda fallet umgängeskostnader högst till ett belopp som motsvarar barnets grunddel. Som bilaga till ansökan behövs ett avtal om umgängesrätt som har fastställts av ett kommunalt organ eller ett domstolsbeslut om umgängesrätt.

Om barnet bor halva tiden hos den ena föräldern och halva tiden hos den andra föräldern eller en annan vårdnadshavare, delas barnets grunddel lika och umgängeskostnaderna beaktas inte separat i kalkylen.

Utgifter för umgänge kan beaktas endast om umgänget grundar sig på lagen angående vårdnad om barn och umgängesrätt och kostnaderna uppkommer i Finland. Kostnaderna anses inte uppkomma i Finland om de beror på resor till eller från utlandet. I praktiken beaktas umgängeskostnader i allmänhet endast i sådana fall då såväl barnet som umgängesföräldern bor i Finland.

För andra personer än en förälder som bor i ett annat hushåll än sitt barn, till exempel en boendeförälder, annan vårdnadshavare eller annan person som träffar barnet, kan umgängeskostnader inte beaktas, även om det finns ett domstolsbeslut eller ett avtal som fastställts av ett kommunalt organ om umgänge med barnet.

För en förälder eller föräldrar som bor i ett annat hushåll än sitt barn kan kostnader för umgänge med barnet beaktas också då barnet bor hos en annan vårdnadshavare och det finns ett domstolsbeslut eller ett avtal som fastställts av ett kommunalt organ om umgänge med barnet. Sådana umgängeskostnader som baserar sig på en klientplan inom barnskyddet beaktas inte som utgift i samband med det grundläggande utkomststödet.

Om ett barn under 18 år bor självständigt, beaktas kostnader för umgänge med barnet i allmänhet inte för en förälder som bor i ett annat hushåll än barnet. Ett undantag utgörs av situationer där det har skrivits in i umgängesavtalet att barnet i fråga bor självständigt.

För sådana umgängeskostnader som överskrider det som angetts i umgängesavtalet kan man ansöka om kompletterande utkomststöd. Också när det barn som umgänget gäller är över 18 år och behöver särskild omsorg på grund av till exempel en utvecklingsstörning kan KST efter prövning bevilja antingen förebyggande eller kompletterande utkomststöd för utgifterna i fråga.

Matpenning för barn

För en förälder som bor i ett annat hushåll än sitt barn kan man som utgift för umgängesdagarna beakta matpenningen för barnet, det vill säga matutgifternas andel av barnets grunddel enligt barnets ålder. Matutgifternas andel är 54 % av beloppet av barnets grunddel.

Matutgifterna för ett dygn är matutgifterna för en månad dividerade med 30. Matpenningen beaktas separat för varje enskilt barn för varje dag, till exempel från fredag till måndag morgon (4 dagar). Matpenning för barn kan sökas också på förhand, och matpenningen beaktas högst i enlighet med det antal umgängesdagar som slagits fast antingen i ett avtal som har fastställts av ett kommunalt organ eller i ett domstolsbeslut.

Anskaffning av nödvändig handling

Utkomststöd kan beviljas för utgifter för anskaffning av nödvändig identitetshandling, uppehållshandling eller resehandling. Förutom ansökningsavgiften beaktas även utgifter för passfoto och eventuella resekostnader inom landet. Inkvarteringskostnader i samband med anskaffningen beaktas inte.

Ett pass eller fotoförsett identitetskort anses vara nödvändigt för att klienten eller en familjemedlem till klienten ska kunna utträta olika ärenden, eftersom exempelvis det grundläggande utkomststödet betalas till en bank, där man måste styrka sin identitet. Som utgift kan man på ansökan av klienten beakta kostnaderna för antingen ett pass eller ett identitetskort, beroende på för vilkendera handlingen ansökningsavgiften är förmånligare.

Utkomststöd kan beviljas för utgifter för fortsatt uppehållstillstånd. Utkomststöd kan även beviljas för första uppehållstillståndet om den sökandes vistelse i Finland utifrån den utredning som lagts fram anses vara av annan än tillfällig karaktär. Det kan till exempel gälla nyfödda barn som fötts i Finland, om uppehållstillståndet är en nödvändig kostnad och förälderns vistelse i Finland inte är tillfällig, eller minderåriga barn som i stadigvarande syfte flyttar till sin familj och familjens vistelse i Finland inte är tillfällig och uppehållstillståndet är nödvändigt.

I övrigt beviljas utkomststöd inte för kostnader för första uppehållstillståndet, eftersom den sökandes vistelse i Finland då anses vara av tillfällig karaktär.

Utkomststöd beviljas inte heller för kostnader som inte är nödvändiga, till exempel:

- pass som enbart skaffas för utlandsresa
- ansökan om medborgarskap eller hembygdsrätt.

Nödvändiga utgifter som hänför sig till inflyttning i bostad

Flyttkostnader beviljas enligt prövning till personer som är berättigade utkomststöd, det är fråga om till exempel följande situationer:

- skilsmässa eller separation
- flytt som orsakas av hälsoskäl
- ändring av familjens storlek
- bostadslöshet
- risk för bostadslöshet (till exempel ett tidsbegränsat hyresavtal upphör)
- möjlighet att få arbetsplats eller en studieplats på en annan ort
- flytt till förmånligare bostad.

Flyttkostnader beviljas i regel inte när det är fråga om:

- bekvämlighetsskäl (till exempel bastu, trädgård)
- dyrare bostad än normen
- flyttning från föräldrarna utan särskilda grunder
- i övrigt omotiverad flytt.

Flyttkostnader beviljas enligt det billigaste alternativet, upp till en kostnad om maximalt 170 euro. I de kostnader som beaktas ingår inte flyttlådor, packande av ägodelar eller arvoden som betalas åt privatpersoner. Kostnader för eventuella skador som uppkommer på fordon/släpvagnar beaktas inte. Skäliga bränslekostnader kan godkännas.

Utkomststöd beviljas för kostnader för flyttfirma (bil och chaufför) enbart av särskilt vägande skäl enligt individuell prövning. Som särskilda skäl kan beaktas till exempel en situation där den sökande har en sjukdom som hindrar eller begränsar hans möjligheter att sköta flytten självständigt och hen inte har några anhöriga eller andra nätverk som kan hjälpa till med flytten.

I regel gäller samma riktlinjer för flytt utanför Åland.

Garantihyra

Garantihyra kan beviljas om den sökande har rätt till grundläggande utkomststöd då beslut fattas om garantihyra och om samma villkor som ställs för beviljande av flyttkostnader ovan uppfylls. I regel beaktas maximalt två (2) månaders garantihyra genom skriftlig betalningsförbindelse, som skickas till den sökande tillsammans med beslutet.

Om hyresvärden anser sig vara berättigad att använda hyresgarantin, ska hyresvärden framföra ett motiverat skriftligt yrkande om ersättning till KST. I yrkandet ska ersättningsbeloppet och motiveringarna för yrkandet samt hyresavtalets slutdatum och datum när hyresgästen flyttar bort anges. Därtill ska till yrkandet biläggas verifikat över de kostnader som hyresvärden yrkar ersättning för. Yrkandet ska lämnas in senast tre (3) månader efter att hyresgästen flyttat ut. Innan hyresgarantin realiseras ska klienten höras.

Om den sökande tidigare har haft en hyresgaranti som realiserats, ska beviljandet av en ny hyresgaranti övervägas mer noggrant. Om den sökande har haft hyresgaranti från kommunen/KST för senaste bostad och minst en (1) hyresgaranti som den sökande tidigare beviljats har realiserats, ska den sökande till ansökan om hyresgaranti bifoga en utredning av den senaste hyresvärden om att den sökande enligt aktuella uppgifter inte har obetalda hyror för sin bostad och att bostaden är i gott skick. Utan utredning kan förutsättningarna för att bevilja en ny hyresgaranti inte bedömas och det är inte heller möjligt att i ett tidigt skede ingripa i den sökandes eventuella problem med livskontrollen.

Lagring av bohag

Beviljas enligt prövning. Grunder för beviljande kan vara vräkning från bostaden, en fängelsedom eller anstaltsvård. Beviljas i regel för högst tre (3) månader enligt det förmånligaste alternativet.

6. KOMPLETTERANDE UTKOMSTSTÖD

6.1. Riktlinjer för andra boendeutgifter än de som ingår i grundutgifterna

Hälsolägenheter gällande bostad

Hälsomyndigheternas utlåtande ska uppvisas då sökanden är tvungen att bo i annan än den egna bostaden, på grund av mögelskador eller andra motsvarande hälsolägenheter. Den boende bör av hyresvärden utreda huruvida den boende har skyldighet att betala hyra för en bostad som är oduglig för boende. Det bör även utredas om hemförsäkringen täcker kostnaderna. De nödvändiga boendekostnaderna beaktas så länge som hushållet med nödvändighet behöver bo borta från sin lägenhet.

Överlappande hyror

I regel beaktas överlappande hyror inte i utkomststödet.

6.2. Riktlinjer för utgifter på grund av särskilda behov eller förhållanden

Hushållslösöre och -maskiner

Utkomststöd kan beviljas för hushållsinköp som kan anses vara nödvändigt om klienten under en längre tid varit i behov av utkomststöd. Utifrån klientbaserat övervägande bör det bedömas huruvida sökanden kan spara till en hushållsapparat eller -maskin eller få de andra nödvändiga heminköpen på annat sätt. I första hand beviljas betalningsförbindelse för inköp av second hand.

Nödvändigt lösöre till första bostaden är till exempel säng, matbord och stolar, sängkläder, handdukar, belysning och köksförnödenheter. I första hand beviljas betalningsförbindelse för inköp av second hand. I de fall något nödvändigt lösöre inte är tillgängligt som second hand, beviljas enligt prövning betalningsförbindelse för nyinköp, maximalt 500 euro för ensamboende och 725 euro för ett par. Motsvarande utkomststöd kan även beviljas till personer som länge varit bostadslösa, friges från längre avtjänat fängelsestraff vid anstalt och/eller fått grundläggande utkomststöd och som inte har eller inom en nära framtid kan skaffa sig lösöre och förnödenheter. Inflyttningsbidraget är avsett att täcka alla införskaffningar till hemmet, nödvändiga tillbehören till hushållet (exklusive tvättmaskin och dammsugare) samt transporten av möblerna. Om inflyttningsbidrag till klienterna inom eftervården, det vill säga behovsprövade medel för eget hushåll, finns bestämmelser i 77 § 2 mom. i barnskyddslagen.

Då den sökande ansöker om bidrag för enskilda anskaffningar av **möbler** på grund av långvarigt utkomststöd, sjukdom, särskilda förhållanden eller behov, tillämpas följande eurobelopp enligt enskild prövning, totalt högst:

- bord 60 euro
- stolar 30 euro/st.
- säng och madrass eller resårsäng (inkl. ben och bäddmadrass) 200 euro. Dubbelsäng 300 euro (endast till samboende)
- spjälsäng och madrass 100 euro
- utdragbar barnsäng och madrass 200 euro
- våningssäng + madrasser 300 euro
- madrass 75 euro
- skolbord 50 euro (behovet bedöms från fall till fall)
- sängkläder och handdukar 50 euro/person
- lampor 20 euro/rum (antal rum ska anges)
- kärl + kökredskap 50 euro + 10 euro/tilläggs-person

- städtillbehör och -medel 50 euro

Kostnader för **tvättmaskin** beviljas enbart barnfamiljer eller personer med kroniska sjukdomar eller funktionsnedsättningar till en summa om maximalt 400 euro (transport, installation och bortföring av den gamla tvättmaskinen ingår) och enbart under förutsättning att det inte finns tillgång till tvättstuga i bostadshuset.

Dammsugare beviljas enbart barnfamiljer för maximalt 90 euro.

Mikrovågsugn beviljas enbart barnfamiljer för maximalt 90 euro.

Utkomststödet beviljas mot kvitto eller som betalningsförbindelse till butiken. Anskaffningarna ska i första hand transporteras hem av klienten själv. För transport av större möbler beviljas enligt prövning högst 50 euro.

Mobiltelefon kan beviljas av särskilda skäl beroende på klientens situation för maximalt 100 euro.

Digibox, tv och dator betraktas som regel inte som nödvändiga utgifter.

Hushållslösöre och annat för kvotflyktingar och asylsökande som beviljats flyktingstatus

Avsikten med startbidraget för flyktingar är att täcka alla anskaffningar till lägenheten och hemmets nödvändiga förnödenheter utom tvättmaskinen.

~~Flyktingars inflyttningspeng~~ Startbidrag för flyktingar:

- En flyktingfamilj kan få utkomststöd av engångsnatur för övriga möbler och andra förnödenheter i hemmet i form av 2 x utkomststödet grunddel per huvudman och 250,00 euro per familjemedlem.
- Vid familjeåterförening och anknytningspersonen redan har fått startbidrag för flyktingar, beviljas varje familjemedlem 250,00 euro.
- När flyktingar flyttar in i en gemensam bostad (kompisbostad), fördelas startbidraget jämnt mellan inflyttarna. Till exempel startbidrag för två personer som flyttar in i en gemensam bostad: 2 x grunddel plus 250 euro dividerat med två. Startbidrag för tre personer: 2 x grunddel + 2 x 250 euro dividerat med tre.

Flyttningsbidrag för flyktingar bygger på Statsrådets beslut om mottagande av flyktingar och asylsökande, utfärdat 23.12.1992. I 7 § 1 mom. i beslutet

konstateras följande: "Såsom utkomststöd kan beviljas flyttningsbidrag till en person som avses i 2 § 1 mom. och som ensam flyttar till sin första stadigvarande bostad, till ett belopp som motsvarar högst utkomststödet grunddel för två månader och, om det är fråga om en familj, högst det här avsedda beloppet fördubblat."

Ett engångsunderstöd om 150 euro/person kan beviljas för vinterkläder när klienten har anlant till landet som kvotflykting eller genom familjeåterförening av flyktingar.

Utkomststöd för översättning av vigselintyg eller födelseattest kan beviljas om Magistratsenheten vid Statens ämbetsverk på Åland behöver det vid registreringen. Utkomststöd för översättning av studieintyg (främjande av sysselsättning), samt för studieintyg och ansökningsavgift då man ansöker om validering/jämställande av en examen hos Utbildningsstyrelsen.

Läroböcker eller ordböcker i svenska. Stödet betalas mot kvitto.

Barns hobbyutgifter

För att främja barns delaktighet kan kompletterande utkomststöd beviljas för en utgift som uppstår på grund av ledd hobbyverksamhet. Utgifter för fritidsintressen beaktas, i regel en hobby/barn/termin.

Även sommaraktivitet kan ersättas, till exempel för deltagande i utflykter eller sommarläger via t.ex. ungdomsverksamheten, församlingen eller en förening, högst 150 euro.

Cykel och cykelhjälm

För en familj som långvarigt får grundläggande utkomststöd kan kompletterande utkomststöd för inköp av barncykel och hjälm beviljas högst följande summor (tre års intervall):

- Barn 3–11 år cykel och hjälm 150 euro
- Barn 12–17 år cykel och hjälm 200 euro
- Endast hjälm 20 euro

Vuxnas hobbyutgifter

Vuxna beviljas inte kompletterande utkomststöd för hobbyutrustning. I utkomststödet grunddel ingår utgifter för hobby- och rekreationsverksamhet.

Till en vuxen person kan beviljas utkomststöd som engångsbidrag till cykel när personen arbetar eller studerar och cykeln behövs för dessa resor eller

cykeln annars anses vara ett nödvändigt transportmedel för personen, 150 euro.

Försäkringar

Sjuk- och/eller olycksfallsförsäkringar för barn beviljas om de deltar i sådan fritidsverksamhet som kräver det (i stort sett all idrottsföreningsverksamhet), i annat fall kan det beviljas enligt prövning.

Försäkringar beviljas inte för vuxna.

Rekreationsverksamhet

Utgifter för rekreationsverksamhet ingår i grunddelen, men kan enligt särskild prövning beviljas på basen av läkarintyg.

Skulder

Betalning av skulder anses inte vara utgifter som beaktas inom utkomststödet.

Ovanligt stora utgifter för kläder

Utgifter för kläder på grund av särskilda behov kan beviljas enligt skäliga kostnader till exempel i följande situationer:

- Romsk kjol kan, om personen är långvarig klient inom utkomststödet, beviljas med maximalt två års intervall till ett belopp om maximalt 500 euro. Utkomststöd beviljas i form av en betalningsförbindelse till syataljé. Övriga romska kläder ingår i grunddelen. Den sökande behöver ha vistats i kommunen i minst 6 månader. Om klienten har flyttat från en annan ort, utreds vid behov med den förra instansen när klienten senast har beviljats utkomststöd för en romsk kjol.
- Kläder under graviditetstiden beviljas enligt särskild prövning till ett belopp om maximalt 120 euro.

Kostnader för specialdiet

Matkostnaderna hör till det grundläggande utkomststödet, men inte matkostnader som är större än vanligt.

Klienten kan få kompletterande utkomststöd för sådana kostnader. Det kräver en utredning av en yrkesutbildad person inom hälso- och sjukvård som visar att klienten måste följa en specialdiet på grund av flera sjukdomar på en gång och att det medför betydligt större utgifter än vanligt. Stödet behövs i synnerhet för långvariga utkomststöds klienter som på grund av långvariga sjukdomar måste följa en specialdiet.

Städhjälp

Utgifter för städhjälp beaktas i regel inte. En klient med en långvarig sjukdom eller funktionsnedsättning kan ha rätt till personlig hjälp enligt handikappservicelagen. Om klienten har en personlig assistent, ska socialvården utreda om denna också ska städa. Om inte, ska socialvården tillsammans med klienten konsultera funktionshinderservicen.

Om klienten har ett tillfälligt behov av städhjälp eller röjningsstädning på grund av sin livssituation, kan kompletterande utkomststöd beviljas av grundad anledning som en engångsinsats.

Trygghetslarm

Utgiften för trygghetslarm kan beviljas för att främja tryggheten och boende i det egna hemmet.

Intressebevakning

Intressebevakares arvode beaktas som utgift i det kompletterande utkomststödet. Detta beaktas under den månad då arvodet förfaller för betalning.

Begravningskostnader

Utkomststöd kan beviljas för begravningskostnader enligt förmånligaste alternativet, om dödsboets tillgångar inte räcker till för att täcka begravningskostnaderna. Begravningskostnaderna går före eventuella obetalda räkningar. Ansökningsförfarandet sker på särskild blankett. Bärhjälp beviljas vid behov. Kremeringsbidraget räknas som en inkomst i beräkningen.

Maximalt belopp 2 000 euro

Kistbegravning Kista, transport, kistbukett, kistläggning, begravningsbyråns arvode, plakett, gravplats, gravgrävning

Kremering Kista, kremering inkl. nödvändig transport, urna, kistläggning, begravningsbyråns arvode, plakett, urngrav, gravgrävning

Transportkostnader för begravning på annan ort utanför Åland beviljas inte. Begravningskostnader som uppstår utomlands beviljas inte.

Grunderna för beviljande av stöd för begravningskostnader är lika för alla oberoende av religion eller församling.

I regel ska bouppteckningen vara gjord innan beviljande. I undantagsfall beviljas betalningsförbindelse för begravningskostnaderna innan bouppteckningen upprättats. I dessa fall utreds noggrant den avlidnes och ev. maka/makes penningtillgångar, saldon på bankkontona på dödsdagen, kontoutdragen och eventuella övriga realiserbara tillgångar (t.ex. bil). Begravningskostnaderna beviljas med återkrav från eventuella tillgångar i dödsboet. Dödsboet skall inlämna bouppteckningen så snart den är färdigställd.

Bouppteckning för en medellös avliden person

Ordandet av bouppteckningen samt utgifterna och ansvaret för den ligger hos de anhöriga. Socialväsendets uppgift är att hänvisa de anhöriga exempelvis till rättshjälpsbyråns tjänster.

En avliden person utan anhöriga

När det gäller personer som avlidit utan arvingar, hänvisas till hemkommunen samt Ålands landskapsregering som sköter de praktiska frågorna inklusive bouppteckningen (63 § Självstyrelselag (1991:71) för Åland). Det är även möjligt att begravningskostnaderna i den här situationen betalas av socialväsendet, varvid dessa återkrävs ur eventuella medel i dödsboet. Beslutet om återkrav skickas till den avlidnes dödsbo, om namnet på dödsboförvaltaren inte finns att tillgå.

Bilkostnader

Kostnader för bilbesiktning samt eventuell allrisk ingår i grunddelen. Årsservice av bil ingår i grunddelen. Övriga verkstadskostnader kan beaktas enligt särskild prövning om de är skäligen och anses nödvändiga.

Kostnader för trafikförsäkring/fordonskatt beviljas enligt prövning utifrån hur tillgången till bil bidrar till den sökandens funktionsförmåga ur ett helhetsperspektiv.

Veterinärkostnader

Veterinärkostnader för husdjur beviljas inte.

7. FÖREBYGGANDE UTKOMSTSTÖD

7.1 Riktlinjer för förebyggande utkomststöd

Förebyggande utkomststöd kan beviljas bland annat för åtgärder som vidtas för att aktivera stödtagaren, trygga dennes boende, lindra svårigheter till följd av överskuldsättning eller en plötsligt försämrad ekonomisk ställning. Syftet med förebyggande utkomststöd är att främja en persons och familjs sociala trygghet och förmåga att klara sig på egen hand samt att förebygga utslagning och långvarigt beroende av utkomststöd.

Beviljande av förebyggande utkomststöd baserar sig på en individspecifik prövning och på den bedömning av servicebehovet eller den klientplan som görs upp tillsammans med klienten. Förebyggande utkomststöd beviljas i regel som ett engångsbelopp. Förebyggande utkomststöd återkrävs inte.

Trygga en person och familjs boende

För att trygga boende kan förebyggande utkomststöd beviljas för obetalda hyror, elräkningar eller andra nödvändiga boendeutgifter i en situation där obetalda räkningar äventyrar familjens/individens rätt till bostad, till exempel på grund av att det finns hot om vräkning eller risk för att elen stängs av. I bedömningen ska fästas vikt vid bland annat hur stort belopp den obetalda hyran uppgår till, betalningsplanen för den obetalda hyran samt huruvida boendet i den nuvarande bostaden tryggas genom betalningen av den förfallna hyresräkningen eller om boendet borde tryggas på ett annat sätt. Vid beviljande av förebyggande stöd ska det dessutom, tillsammans med klienten, läggas upp en plan med hjälp av vilken en ändring kan fås till stånd och betalningen av hyrorna säkerställs i fortsättningen.

Åtgärder som stöder klientens förmåga att klara sig på egen hand

Det förebyggande utkomststödet kan stöda långvariga utkomststödstagare till en återgång till arbete, genom deltagande i yrkesutbildning eller i arbetskraftspolitisk kurs. Unga ska stödjas till ett självständigt liv och risken för marginalisering ska försöka förebyggas.

Förebyggande utkomststöd kan beviljas för andra åtgärder som stödjer klientens återgång till arbete efter exempelvis rehabiliterings- och vårdplaner. Utgifter som beaktas kan vara till exempel arbetskläder, kurser, busskort och liknande.

Lindra svårigheter till följd av överskuldsättning

Förebyggande utkomststöd kan beviljas till exempel vid inledande av betalningsprogram för skuldsanering. Långvarigt kan inte utkomststöd

beviljas för betalningar enligt betalningsprogrammet. Utkomststöd kan även beviljas under en övergångsperiod, innan åtgärder för anpassning till en försämrad ekonomisk situation hunnit göras.

Inköp av livsmedel, mediciner och bensin

Beviljas enligt särskild prövning.

I förebyggande syfte kan betalningsförbindelse för inköp av livsmedel, mediciner och bensin beviljas. Beviljande sker maximalt en gång per hushåll. Innan betalningsförbindelse beviljas ska utredas när sökanden förväntas ha disponibel inkomst. Kontoutdrag ska lämnas med ansökan.

- För livsmedel beviljas maximalt 35 euro per hushåll med ett tillägg om maximalt 10 euro för varje minderårigt barn som hör till hushållet.
- För receptbelagd medicin beviljas betalningsförbindelse som avser den minsta förpackning som behövs för att täcka läkemedelsbehovet.
- För bensin beviljas maximalt 20 euro för att sökanden ska ha möjlighet att ta sig till arbetet eller föra barn till barnomsorg.

Andra syften

Vid krissituationer i familjen kan förebyggande utkomststöd beviljas för att underlätta tillfälliga utkomstsvårigheter. Detta kan till exempel uppstå vid olycka, dödsfall, brand, brott eller annat.

Turister

För personer som inte har pengar till biljett till hemort utanför Åland kan utkomststöd beviljas enligt prövning så att personen kan ta sig hem. Betalningsförbindelse beviljas för transport med närmast avgående färja till Finland eller Sverige. Nödvändig matpeng eller behov av tillfällig inkvartering i väntan på hemtransport beviljas enligt prövning.

Barns fritidsintressen

Förebyggande utkomststöd för barns fritidsintressen kan beviljas till ekonomiskt utsatta barnfamiljer i samarbete med verksamhetsområdet Tidigt stöd för barn och familj eller barnskyddet utgående från bedömningen av barnets servicebehov och upprättad klientplan.